

Correspondentie adres:

Stichting Straat Consulaat
Parkstraat 32
2514 JK Den Haag

Aan:

De Griffie van de Tweede Kamercommissie Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
T.a.v. de heer Esmeijer

Cc Dhr. P. Blokhuis, Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

2 november 2021

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Op 9 november vindt het Commissiedebat GGZ / Maatschappelijke Opvang / suïcidepreventie plaats. Op de agenda staan onder andere de 'Voortgangsrapportages Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang' van december 2020 en juli 2021, alsmede de bijbehorende Monitor Dak- en Thuisloosheid en de Actie-agenda Dak- en Thuisloze Jongeren. Daarnaast is ook de reactie van Staatssecretaris Blokhuis op de brief van de G4 wethouders, dd. 14 januari 2021 over opvang van 'niet rechthebbenden', aangehecht.

Wij zijn belangenbehartigers voor (dreigend) dakloze mensen in Den Haag (Straat Consulaat), Amsterdam (Straatalliantie), Rotterdam (Basisberaad) en Utrecht (de Achterkant). Wij delen graag ons perspectief op de verschillende onderwerpen die bij u op de agenda staan aanstaande dinsdag.

Huidige situatie van dakloosheid vanuit de praktijk

Allereerst ervaren wij op straat niet de geconstateerde afname van mensen die dak- en thuisloos zijn zoals CBS die benoemt. We zien een groeiend aantal mensen die op straat moet overleven en verstoken zijn van elke vorm van hulp, omdat ze 'zelfredzaam' geacht worden of 'niet-rechthebbend' zijn. Deze groep mensen neemt toe en wordt niet meegenomen in de CBS cijfers. Ook wordt, ondanks de afspraken over landelijke toegang (zie voortgangsverslag 18 december) het argument van regiobinding nog steeds regelmatig gebruikt als weigeringsgrond voor toegang tot de opvang. We zien dat de Maatschappelijke Opvang vol is, doorstroming stopt en wachtlijsten ontstaan voor de meest basale ondersteuning.

Wij erkennen de in de voortgangsrapportages beschreven inspanningen van de Staatssecretaris en de gemeenten in het willen voorkomen en oplossen van dakloosheid. Het

is echter wel belangrijk om de dagelijks door ons ervaren context mee te nemen bij het lezen van de voortgangsrapportages en ons perspectief mee te nemen in het debat.

1. Voortzetting beleid en integrale aanpak

Voortzetting beleid en beschikbaarheid middelen

De programma's gericht op dakloosheid eindigen eind 2021. We maken ons zorgen over de gevolgen hiervan. Zoals de voortgangsrapportages aantonen zijn veel activiteiten en processen nog maar net opgestart en keiharde resultaten van deze interventies zijn daarom nog moeilijk aantoonbaar. De Staatssecretaris heeft in 2021 eenmalig middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten. In lijn met de oproep van VNG en Valente is tijdens de begrotingsbehandeling een amendement ingediend om ook dit jaar die extra middelen beschikbaar te stellen.

Wij ondersteunen de oproep van VNG en Valente en vragen u als Kamerlid nadrukkelijk vóór het amendement te stemmen. Voorkom Beëindiging programma's door voldoende middelen beschikbaar te houden na 2021.

Integrale aanpak

De opgestarte programma's leggen in toenemende mate de nadruk op: het voorkomen van dakloosheid, kortdurende opvang en doorstroming naar een passende woonoplossing. Daarbij staat het hebben van een huis centraal. Deze ingeslagen weg steunen wij als belangenbehartigers.

De voortgangsrapportage roept echter enkele vragen op. Antwoorden hierop zijn van belang voor het vervolg van de inzet. Deze vragen richten zich vooral op de noodzaak om de grondoorzaken van dak- en thuisloosheid beter mee te nemen in de aanpak om dak en thuisloosheid te verminderen. Wij missen bijvoorbeeld de inzet op de hervorming van het woonbeleid en een effectief armoedebeleid. Dit zijn domeinen die niet onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris vallen maar wel alles te maken hebben met een structurele oplossing voor dakloosheid.

Zet in op een structurele, integraal, domein- en departementen overschrijdende aanpak dakloosheid, ook na 2021.

Vragen voor de Staatssecretaris:

- Worden grondoorzaken voor dakloosheid met het huidige beleid effectief aangepakt? Zijn er voorbeelden van effectieve maatregelen, die bijgedragen hebben aan het voorkomen van dakloosheid of verbeterde doorstroming, die onder de verantwoordelijkheid vallen van de ministeries van Binnenlandse Zaken (Wonen) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (werk en inkomen)?

Geleerde lessen

Er is hoe dan ook een blijvende inzet nodig op het voorkomen en oplossen van dakloosheid. Dit moet vorm krijgen in vervolgprogramma's op dakloosheid. De lessen die getrokken kunnen worden uit de huidige programma's kunnen beter beleid verder ondersteunen.

Evalueer de programma's op dakloosheid teneinde hier lessen uit te trekken voor toekomstig beleid.

Vragen aan de Staatssecretaris

- Zijn de programma's geëvalueerd? Welke lessen trekt u uit de huidige programma's die de toekomstige programma's kunnen versterken?

2. Effectieve monitoring

De 'Monitor Dak- en Thuisloosheid' is bedoeld om de effecten van het Plan van Aanpak te kunnen monitoren. Het toont aan dat de Staatssecretaris effectiviteit van beleid belangrijk acht, beleid wil bijsturen indien nodig, en verantwoording wil afleggen.

Kwaliteit van de cijfers

De monitor maakt duidelijk dat de cijfers van gemeenten niet met elkaar te vergelijken zijn, mede vanwege de verschillende definities die worden gehanteerd. Bovendien komen alleen die mensen die in beeld zijn bij de gemeente, in de cijfers voor. In onze dagelijkse praktijk komen we mensen tegen die vanwege het argument van zelfredzaamheid niet opgevangen worden, omdat ze niet onder de WMO vallen. Dit geldt ook voor EU-migranten en 'ongedocumenteerden' die uitgesloten worden van opvang.

Naast de monitor gelden CBS cijfers als een referentie. Ook die cijfers geven slechts een zeer beperkt beeld. Dit is met name vanwege de bijzonder beperkte definitie van 'feitelijke dakloosheid' en groepen die sowieso worden uitgesloten van de cijfers ('ongedocumenteerden', mensen onder 18 en boven 65 onder andere).

Onze belangenbehartigers ervaren op straat een toename van extreem kwetsbare mensen die met hun hulpvraag nergens terecht kunnen. We zien veel 'verborgen dakloosheid'. Dit lijkt niet gereflecteerd te worden in de cijfers.

Zet in op een eenduidige definitie om de monitoring effectiever te maken. Zorg mede daarmee dat je iedereen in beeld krijgt en houdt.

Vragen voor de Staatssecretaris:

- Welke lessen trekt de Staatssecretaris uit de beperkte data afkomstig van gemeenten? Hoe kan op deze manier voortgang en effectiviteit van beleid worden gemonitord? Hoe gaat de Staatssecretaris zorg dragen voor verdere verbetering van de monitoring dak en thuisloosheid de komende jaren?
- Waarom heeft de Staatssecretaris niet gekozen voor een eenduidige definitie van dakloosheid? De Europese Commissie dringt al jaren aan op het gebruik van een Europese uniforme definitie van dakloosheid (de Ethos Light classificatie). Waarom kiest de Staatssecretaris niet voor deze alom geaccepteerde definitie om zijn beleid op te monitoren?
- Welke initiatieven zijn er om een grotere groep dakloze mensen en/of dreigend dakloze mensen, inclusief 'verborgen dakloze mensen' in beeld te krijgen en te vertalen richting de cijfers?

Beleidsrelevantie van de cijfers

De programma's focussen zich deels op het voorkomen van dakloosheid. Monitoring van de programma's zou zich hier dan ook deels op moeten focussen. Hoeveel minder mensen zijn uit huis gezet, hoeveel mensen leven al jaren op het bestaansminimum, hoeveel jongeren stromen uit de jeugdzorg op hun 18^e jaar? Hoeveel van deze jongeren heeft een persoonlijk plan van aanpak waarin de Big 5 terugkomt etc. etc. Echter, mede vanwege de zeer beperkte definitie van de monitor en het CBS, komen uitsluitend mensen in beeld die al dakloos zijn (en dan alleen degenen die onder de WMO vallen). Bovendien wordt relatief weinig informatie opgehaald over deze beperkte groep mensen.

Zorg voor een definitie en data die relevant zijn voor het voorkomen van dakloosheid.

Vragen voor de Staatssecretaris

- In hoeverre draagt de huidige definitie ook bij aan beleid gericht op voorkomen van dakloosheid? Hoe denkt de Staatssecretaris dat de opgehaalde data kan helpen bij het voorkomen van dakloosheid?

3. “Niet rechthebbenden”

Allereerst willen wij als belangenbehartigers af van de term “niet rechthebbenden”. Deze is juridisch onjuist in de zin dat iedereen recht heeft op opvang. Alleen is door de overheid besloten dat bepaalde groepen bij wet worden uitgesloten van de opvang. De term “niet rechthebbenden” is dus feitelijk onjuist.

Tijdens de lockdown was er opvang voor iedereen ongeacht de status van deze persoon. Dit heeft ervoor gezorgd dat een grote groep mensen die eerder onzichtbaar was, zichtbaar werd. Onze ervaring leert dat het mensen minder kwetsbaar heeft gemaakt en ruimte heeft gecreëerd om te werken aan duurzame oplossingen, zonder mogelijke sancties en uitsluitingsmechanismen.

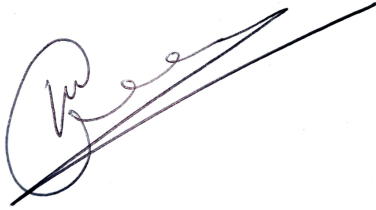
Er is een toename op straat van mensen die uitgesloten zijn van opvang. Hoe langer de mensen op straat moeten overleven hoe kleiner de kans om weer uit die situatie te geraken. Vang deze mensen op en bied ze hulp.

Vragen voor de Staatssecretaris:

- Deelt u de mening van de belangenbehartigers dat de tijdelijke maatregel om iedereen onvoorwaardelijk toegang te geven tot kwalitatief goede opvang een positieve uitwerking heeft gehad op dakloze mensen die volgens de Nederlandse wet en regelgeving anders geen toegang hadden gehad? Welke lessen trekt u hieruit voor de toekomst?
- Kan de staatssecretaris grote steden structureel financieel ondersteunen zodat zij een permanente winteropvang voor iedereen kan (blijven) organiseren?
- Kan de Staatssecretaris de stand van zaken schetsen met betrekking tot het plan van aanpak dakloze EU-migranten?

Wij zijn graag bereid u nader te informeren en vragen te beantwoorden naar aanleiding van deze brief. Hiervoor kunt u terecht bij:

Marlies Filbri, Directeur Straat Consulaat, 06-43833590 email: marlies@straatconsulaat.nl

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'M' followed by a series of loops and a long, sweeping horizontal stroke that extends to the right.

Marlies Filbri
Directeur Straat Consulaat